

Tisková zpráva
Praha, 14. prosince 2023

Psychika křehké populace předmětem unikátního výzkumu VFN Praha! Jsou duševní poruchy u předčasně narozených dětí na vzestupu?

Prevence, včasný záchyt a účinná terapie duševních obtíží u dětí školního věku narozených předčasně – to byl hlavní cíl tříletého projektu Péče o duševní zdraví předčasně narozených dětí, jehož výsledky představil výzkumný tým MUDr. Daniely Markové z Kliniky pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. LF UK a VFN v Praze. Odborníci během něj diagnostikovali u třetiny sledovaných dětí psychiatrickou poruchu a polovině z nich doporučili vyhledat následnou odbornou péči.

Až 7 % novorozenců se v ČR každý rok narodí předčasně

Dětí, které se narodí před 37. týdnem těhotenství s porodní váhou pod 2 500 gramů, přibývá a jsou zatíženy významně vyšším rizikem rozvoje duševního onemocnění a neuro vývojových poruch. „*Tato skupina se každoročně rozroste zhruba o 7 500 dětí, které často vyžadují dlouhodobý specifický přístup nejenom ze strany zdravotnického, ale i školského a sociálního systému. Přestože se část dětí může vyvíjet bez obtíží, neuro vývojové odchylky se v různé míře mohou vyskytovat až u 70 % této rizikové populace,*“ vysvětluje vedoucí lékařka Centra komplexní péče pro děti s perinatální zátěží a hlavní řešitelka projektu MUDr. Daniela Marková z Kliniky pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. LF UK a VFN.

Kdy začíná a končí následná péče o předčasně narozené děti?

Řada neuro vývojových a psychosociálních odchylek není patrná v raném věku a projeví se až později, pod vlivem nároků, které jsou na dítě kladeny, zejména při zařazení do kolektivu či v rámci školní docházky. Včasný záchyt možných odchylek a brzká intervence pomáhá eliminovat nebo zmírnit negativní dopady v budoucím životě dítěte i jeho rodiny. „*Psychiatrickým poruchám předčasně narozených dětí ve školním věku se musíme intenzivně věnovat. Zásadní výstup našeho projektu potvrzuje celosvětové doporučení, že „křehká populace“ předčasně narozených dětí by měla být sledována po celý dětský věk až do adolescence, nejenom do původně doporučovaných 2 let věku dítěte,*“ upozorňuje MUDr. Daniela Marková.

Čím menší porodní váha, tím více v ohrožení?

Vyšším rizikem rozvoje duševního onemocnění a neuro vývojových odchylek a řadou chronických onemocnění jsou nejvíce ohroženy děti narozené s porodní váhou pod 1 500 gramů. Jejich potíže se mohou projevovat například oslabením zrakového vnímání, selektivní pozornosti a dyspraxií nebo sníženou schopností plánování a organizace učení i každodenních aktivit. Charakteristickým rysem je rovněž horší pracovní paměť, snížená kontrola vlastního chování a obtížnější komunikace včetně složitějšího zařazení mezi vrstevníky. „*Náš předchozí*

projekt prokázal známky duševního onemocnění či závažné neuro vývojové odchylky až u 20 % těchto dětí. Jednalo se o deprese, úzkostné stavy, hyperkinetické a pervazivní poruchy, poruchy autistického spektra a poruchy chování. Tyto vývojové odlišnosti vycházející z perinatální zátěže pak často vyúsťují nejenom v odklad školní docházky, ale i v potřebu speciálního intervenčního pedagogického přístupu, či pomoc asistenta. V řadě případů bývá potřebná psychoterapie nebo i dlouhodobá psychiatrická léčba,” uzavírá MUDr. Marková.

Realizace výzkumného projektu

Výzkumný tým sledoval po dobu 3 let skupinu 110 dětí ve věku 10–14 let narozených kolem 26.-27. týdne těhotenství s průměrnou porodní váhou kolem 880 gramů. Každé z dětí během výzkumu absolvovalo 4 vyšetření – pediatrické, psychologické, psychiatrické a vyšetření motoriky. Děti indikované k psychoterapii se navíc během této doby podle potřeby zúčastnily 1 až 10 psychoterapeutických sezení.

Psychiatrická porucha byla zjištěna u více než 1/3 dětí souboru, signifikantně vyšší je podíl chlapců než dívek (46 % vs. 26 %),

- z poruch byla nejvíce zastoupena HKP (hyperkinetická porucha a poruchy pozornosti/ ADHD) s podílem 19 %, PAS (porucha autistického spektra) se potvrdila u 4 % dětí souboru,
- výskyt HKP a PAS byl 3- 4x vyšší než v běžné populaci,
- psychiatrická porucha byla spojena s nižším intelektovým výkonem,
- u téměř poloviny dětí byla přítomna komorbidita,
- mentální opoždění zjištěno u 6,5 % dětí souboru,
- obtíže v motorickém projevu odhaleny u 38 % dětí, projevy dyspraxie u 23 % dětí,
- následná péče byla doporučena u cca poloviny dětí v souboru (u 53 dětí ze 110),
- psychiatrická péče doporučena u 22 % dětí, psychoterapie u 24 % dětí,
- specializovaná péče pedagogického centra nebo SPC poradny u 40 % dětí.

O výzkumu

<https://www.vfn.cz/odbornici/veda-a-vyzkum/evropske-granty-vfn/pece-o-dusevni-zdravi-predcasne-narozenych-deti/>

Péče o duševní zdraví předčasně narozených dětí

Projekt je financován z Fondů EHP 2014-2021 v rámci programu Zdraví.

Datum zahájení projektu: 1. 3. 2021

Datum ukončení realizace projektu: 31. 1. 2024

Délka realizace projektu: 35 měsíců

Rozpočet projektu: 7 058 240 Kč

Garant projektu (pracoviště): Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu

Registrační číslo projektu: ZD-ZDOVA1-016

Projekt byl podpořen v otevřené výzvě k předkládání žádostí o grant na projekty z Fondů EHP 2014-2021 v rámci programu Zdraví.

Projekt není realizován v partnerství se subjektem z donorského státu.

Oficiální stránka Fondů EHP a Norska: <https://eeagrants.org/>

Zprostředkovatel programu a Národní kontaktní místo (MF ČR): <https://www.eeagrants.cz/>

Informace o programu Zdraví: <https://www.eeagrants.cz/cs/programy/zdravi>

Pro další informace:

Mgr. Marie Heřmánková, tisková mluvčí VFN v Praze, e-mail: marie.hermankova@vfn.cz, tel.: 224 962 074